

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 281

וארא תשע"ג

חקוק עליו, כשאני זורק אותו ארצה הוא הופך לנחש, וכשאני שב ואוחז בו בידי שוב הוא הופך למטה. מה שנראה לך כנחש, כאשר הוא מונח על הארץ, בידי יהיה סנפירינון, אשר שם הוי"ה חקוק עליו!... ואף ישראל, כעת הם נראים לך בתחתית המדרגה, משום שהם על הארץ, אולם בטוח אני, שאוכל להפכם לאנשים מעולים ביותר הראויים לקבלת התורה!

"והדגה אשר ביאר תמות ובאש היאר ונלאו מצרים לשתות מים מן היאר" (ז, יח)
משמע שהמצרים לא שתו ממי היאור מחמת שהיאור "באש" – הסריח.

ולכאורה דבר פלא הוא, שכן בפשטות הם לא יכלו לשתות מחמת עצם העובדה שהמים נהפכו לדם, ולא כי הסריחו!

שאלה נוספת: הרי "נלאו" הוא לשון לאות, עייפות. מה שייך כאן ענין העייפות, וכי כשלא יכולים לשתות נהיים עייפים?!

שאלה שלישית, על הנאמר בהמשך (פסוק כד) "ויחפרו כל מצרים סביבת היאר מים לשתות", כלומר, הם ראו שאין מים ביאור, רק דם, ולכן חפרו ליד היאור וגם שם מצאו רק דם. הראשון חפר ומצא דם, השני התקדם חמשים מטר – וגם הוא מצא דם. השלישי התקדם – ומצא דם. לשם מה ממשיכים כולם לחפור? [ויחפרו כל מצרים], האם עדיין לא תפסו שימצאו שם רק דם?!

שאלות אלו שאל הרב איתן אליה, ובאר את הענין כך: בתחילה לא היה למצרים מה לשתות, עד שגילו שהיהודים מוכרים מים.

בא מצרי אל היהודי ושאל: "כמה עולה כוס מים?" "יש לנו כעת מבצע" – השיב היהודי – "ליטר וחצי עולה מאה וחמשים דולר, אך כל זה בתנאי שאתה קונה ששיה..."

המחיר היה מופקע לכל הדעות, אך למצרים לא היתה בררה, היו מוכרחים לשתות ונאלצו לקנות מים מהיהודים.

עד שבא מצרי אחד ואמר: "המחיר מופקע, אי אפשר להמשיך ככה!"

אמר לו היהודי: "אין בעיה. אתה תלך להביא דם מהיאור, ואני בעד מחיר סמלי – מאה דולר – נוגע לך אפילו בחבית ומיד כל המים שבה נהפכים למים."

"הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים... הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים" (ו, כו-כו)
יש להבין, מדוע נאמר בתחלה 'מארץ מצרים' ובהמשך 'ממצרים' – להיכן נעלמה הארץ?

אומר רבי יוסף חסן זצ"ל בספרו 'אהל יצחק': כשנגלה ה' למשה בסנה, הבטיח (ג, יז): 'אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני, כלומר, אוציא אתכם מכל ארץ מצרים. אולם בהמשך אמר לו לומר לפרעה: 'נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לה' אלקינו'. כשנחשב, ארץ מצרים היתה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה (תענית י" ע"א), וכיון שמהלך אדם ביום הוא רק עשר פרסאות (פסחים צג ע"ב), הרי שבשלושה ימים לא יהיה ביד בני ישראל לצאת מכל השטח שנקרא 'ארץ מצרים', אלא רק מעיר הבירה הנקראת 'מצרים'.

לפי זה מדויק הפסוק בפרשתנו היטב, הקב"ה אמר למשה להוציא את בני ישראל מארץ מצרים – מכל ארץ מצרים, אולם הם אמרו לפרעה להוציא את בני ישראל ממצרים – נלך רק דרך שלשת ימים שבהם נתן לצאת רק מעיר הבירה ולא מכל ארץ מצרים.

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין" (ז, ט)

מדוע נאמר "תנו לכם מופת", ולא "תנו לנו מופת"? למי היה מיועד המופת שעשו משה ואהרן אם לא לפרעה?

מתרצים רבי מאיר שפירא מלובלין והרב פרבר, בעל ה"כרם צבני", שכאשר אמרו משה ואהרן לפרעה, שהם רוצים להוציא את ישראל מארץ מצרים, ולקחתם להר סיני כדי לקבל את התורה, הגיב פרעה בתמיהה: וכי יודעים אתם באלו אנשים מדובר? הלא אנשים אלו הם עבדים בני עבדים במשך מאתים שנה! כיצד הנכם מעלים בדעתכם, שתצליחו לקחת אותם ולהפכם לבני אדם?... ועל אחת כמה וכמה, שמטרתכם להביא אותם לעבודת ה', ולזכותם לגלוי אלקות מרומם, אינה מתאימה להם כלל וכלל!

לפיכך, "תנו לכם מופת" – שכנעו את עצמכם, שאתם יכולים לעשות משהו מעין זה.

נענה משה ואמר: המקל שאני אוחז כעת בידי יקר מאד ועשוי מסנפירינון, ולא זו בלבד, אלא ששם הוי"ה

מילימטר אחד מעבר לגבול...

"אצבע אלקים הוא" (ח, טו)

למה התכוונו החרטומים באומרם "אצבע אלקים"?
באר **האבן עזרא**, שכוונתם היתה לכפר ולומר שמדובר
בארוע מקרי הנובע מתנועת הכוכבים, ואין לכך כל
קשר לאלוקי ישראל.

וכאן מתעוררת השאלה, איך יתכן שפרעה והחרטומים
מתרצים לעצמם את המכות כתופעות טבע, וכי אין
שכל בקדקדם? הרי כלל נקוט בידנו, שכשישנן עשר
שאלות עם עשרה תרוצים ולעומת זאת יש תרוץ אחד,
העונה על כל השאלות יחד, התרוץ האחד הוא הנכון,
ומדוע ואיך יכלו להתעלם מהאמת הפשוטה?

אלא, שלכל אדם יש 'מערכת' במח הממונה על הסקת
מסקנות הגיוניות, וישנם, לא עלינו, אנשים שמערכת זו
אינה עובדת אצלם כראוי, וזאת מחמת שתי סבות:

א. כשהאדם לא ניחן במדה מספקת של חכמה.

ב. האדם הוא חכם, אבל אחרי ששתה כמה כוסות
אינו מסוגל להסיק מסקנות הגיוניות... והדברים
יתבארו בספור הבא:

מעשה באדם שנכנס לבית מרזח והזמין כוסית שתיה
לו, לבעל בית המרזח ולכל הנוכחים.

מיד לאחר שסיים לשתות קם ויצא. מהר אחריו בעל

בית המרזח: "ומה עם התשלום?"

– "איזה תשלום? אין עמי כסף כלל"...

הכה בעל בית המרזח את האיש מכות נאמנות.

למחרת נכנס אותו אדם בשנית אל בית המרזח ואמר:

"תמזג כוס יי"ש – לי ולכל הנוכחים"

– "ומה אתי, למה אתה לא מזמין גם אותי?", שאל בעל

בית המרזח.

– "אתה?", התריס האיש, "אתה רק שותה כוס אחת,

מיד אתה נהיה אלים"...

ג. ישנם אנשים שנחנו בשכל רב וגם לא שתו יין, אבל

הם "שכורים ולא מייין", הם שכורים מתאוה או מגאווה

וזה מה שגורם להם לטעות.

פרעה והחרטומים היו שכורים מגאווה, וגאווה זו גרמה

להם לחפש תרוצים שונים ומשונים למכות, והעיקר לא

להגיע למסקנה האמיתית שה' הוא האלקים.

כלומר, כאשר מערכת הסקת המסקנות נפגמת, עלולים

להגיע למצבים כאלו. ומה גורם לכך? שכרות. אך יש

שכורים ולא מייין, אלא מתאוות, מכבוד, מגאווה,

המכנים "נגיעות אישיות", הם הגורמים לשבוס מערכת

הסקת המסקנות במוחו של האדם...

וזאת היתה גם הבעיה של החרטומים!

המצרי הסכים. רץ ליאור, שאב חבית מלאה מים ונשא
אותה לארץ גושן. לכן "ונלאו מצרים", מחמת כובד
המשא.

כשהגיע לארץ גושן נגש אל היהודי, שלם לו מאה דולר
והדם נהפך למים.

המצרי בא לשתות את זה, ולמרבה הגועל התברר
שהמים מלאים דגים מתים, מדיפי ריח של רקבון...

"זה מסריח! מקח טעות!" זעק המצרי.

אמר היהודי: "מה פתאום מקח טעות? אני את שלי
עשיתי, נגעתי בדם, והוא אכן נהפך למים. אם אתה

רוצה, לך ותביא דם טרי, בלי דגים מתים. ואז –

"ויחפרו כל מצרים סביבת היאר מים לשתות", הם

חפרו ומצאו דם טרי, נטול דגים, אותו הם נשאו על

גבם לארץ גושן, ושוב, תמורת 'מחיר סמלי' נגעו

היהודים בדם והפכוהו למים.

כך העשירו אבותינו ממכת דם.

"הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים" (ז כז)

במדרש מספר, שהיתה מחלוקת בין מצרים לשכנותיה
היכן עובר קו הגבול בין המדינות. כשהגיעה מכת

צפרדע הסתיימו הסכסוכים, כי מקום הצפרדעים גלה

היכן, בדיוק, עובר הגבול.

אלא שלפי זה צריך להבין, מדוע במכת הארבה מוזכר

שוב ענין סימון הגבול, שנאמר "הנני מביא מחר ארבה

נגבלך" (לקמן י, ד)?

ובאר **הרב מטשעבין** זצ"ל: דוד המלך בתהלים (קה,

לב-לג) אומר: "נתן גשמיהם ברד, אש להבות בארצם.

ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם". כלומר, סימני

הגבול ["עץ גבולם"] נשברו בברד, ומודיע משה רבנו

לפרעה שעל פי מכת הארבה, יסומן הגבול בשנית.

"ויעשו כן החרטמים בלטיהם ויעלו את הצפרדעים על

ארץ מצרים" (ח, ג)

הקשה בספר "ילקוט האורים", לשם מה ציינה התורה

שהצפרדעים עלו על ארץ מצרים, וכי מה אכפת לי אם

הם באו לשם או גם למקום אחר?

ותרץ ה"עדות **ביוסף**" על פי דברי המדרש, שבמשך

כמה שנים היתה מלחמה בין מלך מצרים למלך כוש על

הגבולות. על ידי מכת הצפרדעים ראו כולם בדיוק היכן

עובר הגבול שבין שתי המדינות, כיון שהצפרדעים עלו

רק על ארץ מצרים ולא על הארצות שבשכנותה. לכן

רצו החרטומים לעשות עוד צפרדעים, ושילכו צפרדעים

אלו מחוץ לגבול כדי להרויח עוד שטח. אבל הקב"ה

עשה שעלו הצפרדעים "על ארץ מצרים" בלבד, ולא

